

UNIwersytet
Warszawski

Biuro Prasowe

10.08.2020

ROCZNICA BITWY WARSZAWSKIEJ. UPAMIĘTNIENIE POLEGŁYCH STUDENTÓW

Materiały źródłowe do książki o poległych studentach UW, którzy brali udział w Bitwie Warszawskiej zbierane były przez prawie sto lat. Jej wydanie obiecano 80 lat temu. Przygotowaniem książki zajmują się Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. Premiera w listopadzie.

Z okazji rocznicy Bitwy Warszawskiej Archiwum UW przygotowuje „Słownik poległych i zmarłych na skutek walk o niepodległość w latach 1918-21 studentów Uniwersytetu Warszawskiego.”

Będzie to opracowanie zawierające ponad 120 biogramów akademików z Uniwersytetu Warszawskiego. Książka, wydawana przez Wydawnictwa UW, to wspólna praca trzech historyków: Krzysztofa Pileckiego i dr. Roberta Gawkowskiego z Archiwum UW oraz prof. Andrzeja K. Kunerta, ostatniego sekretarza generalnego Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Pozycja będzie bogato ilustrowana dokumentami archiwalnymi, w tym zdjęciami studentów ubranych w mundury Wojska Polskiego.

Obietnica z 1939 roku

Materiały źródłowe były zbierane przez prawie 100 lat. Zaczęła je kolekcjonować matka jednego z zabitych przez bolszewików studentów, pani Maria Straszewiczowa. Gromadzone przez nią informacje pomogły w powstawaniu tablicy pamiątkowej ku czci poległych studentów. Tablica ta została uroczystie odsłonięta w styczniu 1924 roku w Pałacu Kazimierzowskim i zawierała 108 nazwisk poległych studentów UW (więcej na ten temat w artykule [„Walka o pamięć i ukradziona tablica” pismo uczelni nr 4/70, s. 38-39, pdf](#)).

Straszewiczowa nie poprzestała na tym i w kolejnych latach cierpliwie uzupełniała dane o śmierci, służbie czy nauce uniwersyteckich akademików-żołnierzy. W 1939 roku pracę uznała za skończoną. Kilka teczek zebranych archiwaliów oddała do dyspozycji prof. Włodzimierza Antoniewicza, rektora UW. Władze Uniwersytetu obiecały zrobić z nich użytek i w 20-lecie „Cudu nad Wisłą” (w sierpniu 1940 roku) wydać pamiątkową książkę.

– Ze zrozumiałych względów, książki nie wydano. We wrześniu 1939 roku na siedzibę rektora spadły niemieckie bomby zapalające, a w listopadzie 1945 roku „nieznani sprawcy” wyłupali ze ściany osmoloną, ale przez czas wojny wciąż tam będącą tablicę pamiątkową. Tablicy nigdy nie odnaleziono, jednak spuścizna pani Straszewiczowej z pożogi wojennej jakimś cudem ocalała i dziś znajduje się w Archiwum UW – mówi dr Robert Gawkowski. – Teraz, w 100-lecie Bitwy Warszawskiej nadchodzi okazja, by wykonać zobowiązania uczelni złożone przed wojną zbolełej matce – dodaje.

Autorzy publikacji przejrzeni dokumenty, które dla przedwojennych badaczy nie były dostępne. Książka „Słownik poległych i zmarłych na skutek walk o niepodległość w latach 1918-21 studentów

Uniwersytetu Warszawskiego” wykorzystuje teki Marii Straszewiczowej, ale też weryfikuje dane i uzupełnia je o kolejne nazwiska.

– Wydawnictwo to będzie swoistym, naukowym hołdem, złożonym tym studentom, którzy zginęli u progu niepodległej Polski – mówi dr Gawkowski.

Książka ma ukazać się w listopadzie tego roku.